

1. తెలంగాణలో ప్రాంతీయ అభివృద్ధికి పర్యాటకం కీలకమైన చోదక శక్తిగా అవతరించింది. పర్యాటక రంగం వృద్ధి సామర్థ్యాన్ని విశ్లేషించండి మరియు దానిని ప్రోత్సహించడంలో ప్రభుత్వ చొరవల ప్రభావాన్ని అంచనా వేయండి.

పరిచయం

ఆర్థిక వైవిధ్యం, ఉపాధి కల్పన మరియు సాంస్కృతిక పరిరక్షణకు పర్యాటకం ఒక ముఖ్యమైన ఉత్ప्रेరకం. తెలంగాణలో, పర్యాటక రంగం ప్రాంతీయ అభివృద్ధికి, ముఖ్యంగా మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి, జీవనోపాధి అవకాశాలు మరియు రాష్ట్ర గొప్ప సాంస్కృతిక మరియు సహజ వారసత్వాన్ని ప్రోత్సహించడం ద్వారా ఎక్కువగా దోహదపడుతోంది. పర్యాటకుల రాకలో ఇటీవలి పెరుగుదల - 2021-22 నుండి 2022-23 వరకు దేశీయ పర్యాటకులలో 89.84% పెరుగుదల మరియు విదేశీ పర్యాటకులలో 1056% పెరుగుదల - దాని విస్తరిస్తున్న సామర్థ్యాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.

తెలంగాణలో పర్యాటక రంగం వృద్ధి సామర్థ్యం

1. మతపరమైన మరియు ఆధ్యాత్మిక పర్యాటకం

- యాదాద్రి, భద్రాచలం, వేయి స్తంభాల గుడి, సమ్మక్క-సారక్క జాతర వంటి ప్రదేశాలు లక్షలాది మంది యాత్రికులను ఆకర్షిస్తాయి.
- వెల్ నెస్ టూరిజాన్ని ప్రోత్సహించే కన్వీ శాంతి వనం మరియు పిరమిడ్ ధ్యాన కేంద్రం అభివృద్ధి చెందుతున్న గమ్యస్థానాలలో ఉన్నాయి.
- రామానుజాచార్య సమానత్వ విగ్రహం కొత్త జాతీయ ఆకర్షణగా మారింది.

2. వారసత్వం మరియు సాంస్కృతిక పర్యాటకం

- చార్మినార్, గోల్కొండ కోట, రామప్ప ఆలయం (యునెస్కో సైట్) మరియు కుతుబ్ షాహి సమాధులు వంటి చారిత్రక ప్రదేశాలు అపారమైన సామర్థ్యాన్ని అందిస్తున్నాయి.
- వరంగల్ మరియు హైదరాబాద్ వారసత్వ పర్యాటక కేంద్రాలుగా పనిచేస్తున్నాయి.

3. పర్యావరణ మరియు సాహస పర్యాటకం

- కుంటాల జలపాతం, కవాల్ బైగర్ రిజర్వ్ మరియు అమ్రాబాద్ బైగర్ సఫారీ వంటి సుందర ప్రదేశాలు ప్రకృతి ప్రేమికులకు ఎంతో ఇష్టమైనవి.
- వికారాబాద్ లో ట్రెక్కింగ్ మరియు భువనగిరిలో రాక్ క్లైంబింగ్ వంటి సాహస క్రీడలు ప్రజాదరణ పొందుతున్నాయి.

4. వైద్య మరియు వెల్నెస్ టూరిజం

- అపోలో, కిమ్స్ వంటి అగ్రశ్రేణి ఆసుపత్రులతో హైదరాబాద్ వైద్య పర్యాటక కేంద్రంగా అవతరించింది.
- అంతర్జాతీయ రోగులకు సేవలను ఏకీకృతం చేయడం లక్ష్యంగా 1,000 ఎకరాల మెడికల్ మరియు వెల్నెస్ హబ్ ప్రతిపాదిత లక్ష్యం.

5. MICE టూరిజం (సమావేశాలు, ప్రోత్సాహకాలు, సమావేశాలు, ప్రదర్శనలు)

- FTCCI MICE కాన్ఫ్లెక్స్ వంటి కార్యక్రమాలతో హైదరాబాద్ యొక్క ప్రపంచ కనెక్టివిటీ మరియు మౌలిక సదుపాయాలు దానిని MICE పర్యాటక కేంద్రంగా మార్చాయి.

ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల మూల్యాంకనం

- మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సౌకర్యాలు: హరిత హోటళ్లు, హోమ్ స్టేలు (ఉదా, అనంతగిరి హిల్స్), మరియు సమ్మక్క జాతర వంటి కార్యక్రమాల సమయంలో లాజిస్టిక్స్ సమర్థవంతమైన ప్రజా సేవలను అందజేస్తాయి.
- విధానం మరియు సంస్థాగత మద్దతు: పర్యాటక రంగానికి సంబంధించిన TS-iPASS వేగవంతమైన అనుమతులను నిర్ధారిస్తుంది, అయితే PPP నమూనాలు ఈవెంట్లు మరియు సౌకర్యాలలో పెట్టుబడులను నడిపిస్తాయి.
- మార్కెటింగ్ మరియు ఈవెంట్లు: జాతీయ ఫోటోగ్రఫీ ఉత్సవం, అంతర్జాతీయ గాలిపటాల ఉత్సవం మరియు బుద్ధ పూర్ణిమ వేడుకలు వంటి ఏడాది పొడవునా జరిగే సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు రాష్ట్ర పర్యాటక ప్రొమోల్స్ను పెంచాయి.
- టూర్ ప్యాకేజీలు: శ్రీశైలం, తిరుపతి మరియు వన్యప్రాణుల మండలాలకు ప్రత్యేక ప్యాకేజీలు మతపరమైన మరియు పర్యావరణ పర్యాటకాన్ని ఏకీకృతం చేయడానికి సహాయపడతాయి.

ముగింపు

తెలంగాణ ఒక ప్రధాన పర్యాటక గమ్యస్థానంగా అభివృద్ధి చెందడానికి అవసరమైన సహజ, సాంస్కృతిక మరియు మౌలిక సదుపాయాలను కలిగి ఉంది. ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు ఆశాజనకమైన ఫలితాలను చూపించినప్పటికీ, మరింత విజయం సమగ్ర పర్యాటక విధానం, బడ్జెట్ కేటాయింపులను పెంచడం మరియు పర్యాటక అనుభవాన్ని మరియు దృశ్యమానతను మెరుగుపరచడానికి డిజిటల్ ప్లాట్ ఫారమ్లను ఉపయోగించడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. వ్యూహాత్మక దృష్టితో, పర్యాటకం తెలంగాణ అంతటా సమతుల్య ప్రాంతీయ అభివృద్ధిని కొనసాగించగలదు.

2. తెలంగాణ జిల్లాల్లో లింగ నిష్పత్తి మరియు అక్షరాస్యత రేట్లలో ప్రాంతీయ అసమానతలను విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి. ఈ వైవిధ్యానికి ఏ అంతర్లీన అంశాలు దోహదం చేస్తాయి?

పరిచయం

లింగ నిష్పత్తి మరియు అక్షరాస్యత రేటు ఒక ప్రాంతంలో లింగ సమానత్వం మరియు మానవ అభివృద్ధి స్థితిని ప్రతిబింబించే కీలకమైన సామాజిక-ఆర్థిక సూచికలు. తెలంగాణ వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న రాష్ట్రంగా ఉన్నప్పటికీ, సామాజిక-సాంస్కృతిక, ఆర్థిక మరియు మౌలిక సదుపాయాల అంశాల ద్వారా రూపొందించబడిన ఈ పారామితులలో గణనీయమైన అంతర్-జిల్లా అసమానతలను ప్రదర్శిస్తుంది.

లింగ నిష్పత్తిలో ప్రాంతీయ అసమానతలు

- తెలంగాణలో మొత్తం లింగ నిష్పత్తి 1000 మంది పురుషులకు 988 మంది మహిళలు.
- ఇది రంగారెడ్డిలో (అత్యల్ప) 950 నుండి నిర్మల్లో (అత్యధిక) 1046 వరకు ఉంటుంది, సగటు 996.
- హైదరాబాద్, మేడ్చల్, రంగారెడ్డి వంటి పట్టణ జిల్లాలు తక్కువ లింగ నిష్పత్తిని నమోదు చేయగా, నిర్మల్, కొమరం భీమ్, భద్రాద్రి కొత్తగూడెం వంటి గిరిజన, గ్రామీణ జిల్లాలు మెరుగ్గా ఉన్నాయి.

దోహదపడే అంశాలు

1. పట్టణీకరణ మరియు వలసలు

- హైదరాబాద్, రంగారెడ్డి వంటి పట్టణ కేంద్రాలకు పురుషాధిక్య వలసలు లింగ నిష్పత్తిని వక్రీకరిస్తాయి.

2. పితృస్వామ్య సామాజిక నిబంధనలు

- పట్టణీకరణ మరియు సెమీ-అర్బన్ బెల్ట్ లలో మగ పిల్లలకు ప్రాధాన్యత మరియు లింగ-ఎంపిక పద్ధతులు ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

3. సాంస్కృతిక పద్ధతులు మరియు గిరిజన ప్రభావం

- గిరిజనులు ఎక్కువగా నివసించే జిల్లాలు (ఉదాహరణకు ములుగు, ఆదిలాబాద్) మాతృస్వామ్య ప్రభావాలు కలిగి ఉండటం వలన లింగ సమానత్వం మెరుగ్గా ఉంది.

4. సంక్షేమ పథకాల ప్రభావం

- కల్యాణ లక్ష్మి, షాదీ ముబారక్, బేటీ బచావో బేటీ పడావో వంటి కార్యక్రమాలు లింగ సమానత్వాన్ని మెరుగుపరచడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి, అయితే తక్కువ పనితీరు ఉన్న జిల్లాల్లో మెరుగైన అమలు అవసరం.

అక్షరాస్యత రేట్లలో ప్రాంతీయ అసమానతలు

- రాష్ట్ర మొత్తం అక్షరాస్యత రేటు 66.54%, పురుషుల అక్షరాస్యత 75.04% మరియు స్త్రీల అక్షరాస్యత 57.99%.
- హైదరాబాద్ (83%) వంటి పట్టణ ప్రాంతాలు జోగుళాంబ గద్వాల, నారాయణపేట మరియు ములుగు (55% కంటే తక్కువ) వంటి గ్రామీణ జిల్లాల కంటే గణనీయంగా ముందున్నాయి.

దోహదపడే అంశాలు

1. పట్టణ-గ్రామీణ విభజన

- పట్టణ జిల్లాలు పాఠశాలలు, రవాణా మరియు డిజిటల్ వనరులకు మెరుగైన ప్రాప్యత నుండి ప్రయోజనం పొందుతాయి, గ్రామీణ ప్రాంతాలు పేలవమైన మౌలిక సదుపాయాలతో బాధపడుతున్నాయి.

2. విద్యా మౌలిక సదుపాయాల అంతరాలు

- వెనుకబడిన జిల్లాల్లో ఉపాధ్యాయుల కొరత మరియు తక్కువ మంది విద్యార్థులున్న పాఠశాలలు (ఉదాహరణకు, సింగిల్ టీచర్ పాఠశాలలు) మూసివేయడం వల్ల అభ్యాస ఫలితాలు తగ్గుతాయి.

3. ఆర్థిక వెనుకబాటుతనం మరియు బాల కార్మికులు

- గిరిజన మరియు SC/ST ఆధిపత్య ప్రాంతాలలో, బాల కార్మికులు మరియు పేదరికం అధిక డ్రాపౌట్ రేటుకు కారణమవుతాయి.
- ప్రభుత్వ నివేదికల ప్రకారం SC/ST విద్యార్థులలో 35% డ్రాపౌట్ రేటు ఉంది.

4. విద్యలో లింగ అసమానత

- లోతుగా పాతుకుపోయిన పితృస్వామ్యం స్త్రీలలో, ముఖ్యంగా ఆర్థికంగా వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో అక్షరాస్యత తగ్గడానికి దారితీస్తుంది.

5. విధానం మరియు బడ్జెట్ పరిమితులు

- తెలంగాణ బడ్జెట్ లో విద్యకు కేటాయింపులు (**₹ 18,500 కోట్లు**)టాప్ 20 రాష్ట్రాలలో అత్యల్పంగా ఉంది, ఇది సామర్థ్య నిర్మాణాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది.

+

ముగింపు

తెలంగాణ జిల్లాల్లో లింగ నిష్పత్తి మరియు అక్షరాస్యత రేట్లలో అసమానతలు నిర్మాణాత్మక, సాంస్కృతిక మరియు ఆర్థిక అసమానతల మిశ్రమం నుండి ఉత్పన్నమవుతాయి. ఈ అంతరాలను తగ్గించడానికి లక్ష్య జోక్యాలు, మెరుగైన ప్రభుత్వ పెట్టుబడి మరియు లింగ సమానత్వం మరియు సార్వత్రిక విద్యను ప్రోత్సహించడానికి, ముఖ్యంగా గ్రామీణ మరియు గిరిజన ప్రాంతాలలో సమాజ స్థాయి సున్నితత్వం అవసరం.